Development Strategies in Medical Education

Winter 2025. Vol 11. Issue 4

Research Article

Comparative study of nursing PhD curriculum in Iran and Bloomberg University of Canada

Reza Negarande[1], Leila Sadat Kahangi[2], * Leila Mardanian Dehkordi[3]

1. Nursing and midwifery care research center, Department of Community Health & Geriatric Nursing, School of Nursing & midwifery, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
2. Nursing and Midwifery Sciences Development Research Center, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.
3. Nursing and Midwifery Care Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Negarandeh R, Kahangi LS, Mardanian Dehkordi L. Comparative study of nursing PhD curriculum in Iran and Bloomberg University of Canada. Development Strategies in Medical Education. 2025; 11(4):363-376. [In Persian]

Article Info:
Received: 24 Dec 2023
Accepted: 27 Jan 2025
Available Online: 18 Mar 2025

Key Words:
Comparative Study, Curriculum, Nursing.

ABSTRACT

Introduction: Nursing PhD programs are designed to cultivate the necessary competencies in graduates to fulfill professional roles that are responsive to societal demands. Nevertheless, discrepancies in the curricula offered across different programs highlight the need for comparative analysis to further develop the discipline of nursing. This study aimed to compare the curricula of nursing PhD programs in Bloomberg University and Iran.

Methods: This descriptive-comparative study was done based Bereday's model and compare components of nursing PhD program curriculum in Iran and Bloomberg University. Data were gathered through a comprehensive internet search and then subjected to a rigorous analysis process involving description, interpretation, juxtaposition, and comparison.

Results: Despite shared similarities, these universities exhibited distinct differences in purpose, curriculum, and program implementation. Bloomberg University, in particular, was characterized by its unique curricular content, pedagogical methods, and anticipated graduate roles.

Discussion: To enhance the quality of Iranian PhD nursing graduates, a comprehensive review of course content and delivery methods is recommended, aligned with the evolving roles and expectations of graduates and societal needs. Furthermore, a rigorous evaluation of the curriculum from the perspectives of both PhD students and faculty is essential to identify strengths, weaknesses, and inform future program development.

*** Corresponding Author:**
Leila Mardanian Dehkordi
Address: Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
Tel: +98 3137927541
E-mail: mardanian@nm.mui.ac.ir

Copyright © 2024 The Author[s];
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License [CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en], which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

Development Strategies in Medical Education

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

Extended Abstract

Introduction:

Nursing PhD programs are designed to cultivate the necessary competencies in graduates to fulfill professional roles that are responsive to societal demands. The primary mission of these programs is to cultivate researchers with critical and reflective competencies to develop scientific knowledge. However, studies indicate that nursing PhD programs often fail to align with the actual needs of the profession and the roles of graduates, resulting in their inadequate preparation for entering professional domains such as education, research, and management. This misalignment has raised concerns regarding the quality and relevance of educational programs.

Some research attributes this gap to the mismatch between curricular content and professional needs, as well as the subpar quality of education. As regard, discrepancies in the curricula offered across different programs highlight the need for comparative analysis to further develop the discipline of nursing. To address these issues, systematic evaluation and revision of educational programs through comparative studies have been proposed.

This study aimed to compare the curricula of nursing PhD programs in Bloomberg University and Iran The doctoral degree is the highest level of nursing education in Iran

Methods:

This study is a descriptive-comparative research aimed at comparing the nursing PhD program curricula at Bloomberg University in Canada and Iran, based on Bereday's four-stage model (description, interpretation, juxtaposition, and comparison). In the description stage, the objectives, mission, vision, values, courses, and expected roles of graduates from both universities were collected through electronic resources and approved syllabi. In the interpretation stage, the gathered data were analyzed and scrutinized. During the juxtaposition stage, the similarities and differences in the educational components of the two programs were identified. In the comparison stage, the curricula were evaluated against the expected roles of graduates, and recommendations for improving the nursing PhD program in Iran were proposed. Throughout the study, ethical principles such as integrity in data collection, accuracy in interpretation, and respect for authors' rights were strictly adhered to.

Results:

In Compare components of nursing PhD program curriculum in Iran and Bloomberg University indicated that in Iran the first course of Ph.D. started in nursing and midwifery faculty of Tabriz in 1995. Bloomberg Faculty of Nursing established by Ms. E. Kathleen Russell in 1920. Department of Public Health Nursing as experiment in educational science established to improve the traditional hospital-focused training of nurses. In 1928 the Department became a unit of the School of Hygiene. In 1933 it was recognized as an independent School of Nursing. Over the 1980s and 1990s it known as a research powerhouse. In Bloomberg faculty attracted world-leading researchers and scholars in health services and administration research. This faculty continues to shape nursing practice and policy as we train the next generation of teachers, researchers and leaders though our renowned PhD program that started from 1991.

Iran's vision focused on collaborating to produce knowledge and advancing research. Bloomberg focused on Leading in nursing education, research and practice. Iran's mission focused on collaborating to produce knowledge and advancing research, and Blomberg is committed to International leadership in research and education. Through the mentorship of outstanding and innovative faculty, our graduates excel in professional practice, lead in nursing research and scholarship, and improve health locally and globally.

Value of Nursing in Iran is related to human health. Based on the Islamic values of society, dignity and rights of human beings and social justice should be observed and in Bloomberg's value is scholarship and critical inquiry, Innovation and creativity, Interdisciplinary and collaboration, Social justice.

The goal of doctoral nursing in Iran is training the specialized staff in the research, education, technology, administration and participation in policy making in the health system. The Lawrence S Bloomberg

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

Faculty of Nursing 2017-2022 Strategic Academic Plan is Shaping Tomorrow's Leaders that shaped their priorities and defining their path for the future.

Iran's graduated would be educator, researcher and management, and participator in policy-making in the health system. Bloomberg's graduates would be leaders in research and scholarship, clinical practice and health care administration, occupying positions of influence in policy and practice nationally and internationally.

Doctoral degree offered in the field of philosophy of nursing. In the educational courses offered statistics, educational program and organization, methodology and critique of research in nursing, philosophy and theory in nursing, methodology and critique of mixed method and toolmaking, critical topic in nursing, management and leadership in nursing education and policy making. After completing educational courses, non-core course offered in 6 units based on topic of thesis or undergraduate degree field. Also ethic, stress, IT, evidence based practice, clinical governance, scientific writing and knowledge translation workshops presented in this course. Bloomberg faculty consider three research fields for PhD in nursing with different curriculum: Effective Care and Health Outcomes, Critical Approaches to Health and Health Care, Nursing Health Systems. Despite shared similarities, these universities exhibited distinct differences in purpose, curriculum, and program implementation. Bloomberg University, in particular, was characterized by its unique curricular content, pedagogical methods, and anticipated graduate roles.

A comparison of the curricula between the two universities reveals that the curriculum for the three fields of study in the PhD program at Bloomberg University is aligned with the objectives of the program, focusing on education, research, and leadership. However, in Iran, despite the goal of preparing students for roles in education, research, management, and participation in policy-making, research is limited to a three-credit course on research methodology. The content of this course includes an introduction to quantitative and qualitative research methods and their critique. Given the limited time allocated to this course, achieving its educational objectives is practically unfeasible. Furthermore, the presence of research centers at Bloomberg University and the delivery of research training through practical units enhance students' competencies in this area. In contrast, in Iran, the emphasis remains on theoretical instruction, which limits the development of practical research skills.

Conclusion:

In conclusion, while Iran's nursing PhD program has made significant strides in training educators, researchers, and policy-makers, there is considerable room for improvement. By adopting best practices from Bloomberg University, such as a stronger focus on research, practical training, interdisciplinary collaboration, and leadership development, Iran can enhance the quality and relevance of its nursing PhD program. Ultimately, these changes will better prepare graduates to meet the evolving demands of the nursing profession and contribute meaningfully to healthcare systems locally and globally.

Therefore to enhance the quality of Iranian PhD nursing graduates, a comprehensive review of course content and delivery methods is recommended, aligned with the evolving roles and expectations of graduates and societal needs. Furthermore, a rigorous evaluation of the curriculum from the perspectives of both PhD students and faculty is essential to identify strengths, weaknesses, and inform future program development.

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]

Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

مقاله پژوهشی

مقایسه تطبیقی برنامه آموزشی دوره دکتری پرستاری در ایران و بلومبرگ کانادا

رضا نگارنده[۱]، لیلا سادات کهنگی[۲]، * لیلا مردانیان دهکردی[۳]

۱. مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری و مامایی، گروه بهداشت جامعه و پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.
۲. مرکز تحقیقات توسعه علوم پرستاری و مامایی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.
۳. مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

Use your device to scan and read the article online

Citation: Negarandeh R, Kahangi LS, Mardanian Dehkordi L. Comparative study of nursing PhD curriculum in Iran and Bloomberg University of Canada. Development Strategies in Medical Education. 2025; 11(4):363-376. [In Persian]

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۳ دی ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۸ بهمن ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۲۸ اسفند ۱۴۰۳

کلیدواژه‌ها :

مطالعه تطبیقی، برنامه درسی، پرستاری.

چکیده

هدف: دوره دکتری پرستاری صلاحیت لازم برای ایفای نقش‌های حرفه‌ای مبتنی بر نیازهای جامعه را در دانش‌آموختگان فراهم می نماید، اما تفاوت‌هایی در برنامه‌های ارائه شده وجود دارد که تحلیل آن‌ها به توسعه رشته کمک می کند. هدف از این مطالعه مقایسه تطبیقی برنامه آموزشی دوره دکتری پرستاری بلومبرگ کانادا و ایران بود.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی- تطبیقی، بر اساس الگوی بردی انجام شده و به مقایسه اجزا برنامه درسی دوره دکتری پرستاری ایران و دانشگاه بلومبرگ کانادا پرداخته است. شواهد لازم از طریق جستجوی اینترنتی جمع آوری شد و مورد توصیف، تفسیر، در جوار هم گذاری و مقایسه قرار گرفت.

یافته‌ها: علی رغم شباهت‌ها، اهداف، کوریکولوم و نحوه اجرای برنامه ها در دو دانشگاه متفاوت بود. تفاوت در محتوای برنامه درسی، نحوه آموزش دروس و نقش‌های مورد انتظار از دانش آموختگان از نکات قابل تامل در دانشگاه بلومبرگ کانادا بود.

نتیجه‌گیری: جهت بهبود کیفیت دانش آموختگان دکتری پرستاری در ایران پیشنهاد می‌شود محتوا و شیوه ارائه دروس با توجه به نقش و انتظارات از دانش آموختگان و نیاز جامعه، مورد بازبینی قرار گیرد و به منظور مشخص شدن نقاط ضعف و قدرت برنامه و تامین اطلاعات بیشتری جهت برنامه‌ریزی‌های آینده، کیفیت برنامه درسی جدید از دید دانشجویان دکترای و اساتید مورد ارزیابی قرار گیرد.

نویسنده مسئول:
لیلا مردانیان دهکردی
نشانی: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
تلفن: 3137927541 98+
پست الکترونیک: mardanian@nm.mui.ac.ir

Copyright © 2024 The Author[s];
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License [CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en], which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

مقدمه:

دکتری پرستاری بالاترین درجه تحصیلی است که به واسطه آن دانش‌آموختگان صلاحیت لازم برای کسب نقش‌های پیچیده وعمیق مختص به رشته را کسب نموده و کیفیت آموزش و عملکرد حرفه‌ی پرستاری را ارتقا می‌دهند [۱]. پیچیده‌تر و تخصصی‌ترشدن نقش‌های پرستاری و جهانی شدن این حرفه، بر اهمیت وجود دوره دکتری جهت ارتقا هر چه بیشتر و غنی‌تر شدن حرفه پرستاری می‌افزاید [۲]. رسالت دکتری پرستاری، آموزش محققانی با شایستگی‌های انتقادی و تاملی جهت توسعه دانش علمی‌است [۳]. در این راستا استراتژی‌های آموزشی باید مبتنی بر صلاحیت‌ها باشد، زیرا عدم توجه به این موضوع به شکاف بین آمادگی‌های آموزشی و عملکرد واقعی دانش‌آموختگان می‌انجامد [۴]. برخی پژوهش‌ها، نقش مدرسی را به‌عنوان یک نقش محوری برای فارغ‌التحصیلان رشته پرستاری معرفی نموده‌اند. این دیدگاه بر آن است که دانش‌آموختگان پرستاری نه تنها باید به عنوان ارائه دهندگان مستقیم مراقبت‌های بیمار عمل نمایند، بلکه باید آمادگی لازم برای آموزش سایر همکاران و حتی بیماران و خانواده‌های آنان را نیز داشته باشند. لذا، جهت تحقق این هدف، ضرورت تأمین منابع آموزشی جامع و به‌روز در حوزه‌های مختلف پرستاری، امری اجتناب‌ناپذیر است [۶،۵]. برخی دیگر نیز به نقش‌هایی همچون محقق، مدیر و آموزش‌دهنده برای دانش‌آموختگان دکتری پرستاری اشاره دارند [۷]. متاسفانه برخی شواهد نیز حاکی از این مسئله است که نه تنها ارتباطی بین آموزش مقطع دکتری و انتظارات و نقش‌های واضح فارغ‌التحصیلان دکتری پرستاری وجود ندارد، بلکه نقش تعریف شده‌ای نیز برای دانش‌آموخته دکتری پرستاری وجود ندارد [۵،۸].

مسئله مهم دیگری که در کنار واضح بودن نقش‌های دانش‌آموختگان دکترا باید مورد توجه قرار گیرد، آماده نمودن دانش‌آموختگان جهت ایفای نقش و ارائه خدمات با کیفیت پرستاری است که باعث افزایش رضایت شغلی در فرد نیز می‌گردد [۹،۱۰]. با این حال شواهد حاکی از آن است که برنامه‌های دکتری پرستاری این آمادگی را در دانش آموختگان ایجاد نمی‌کند [۱۱]؛ در نتیجه مسئله کیفیت و تناسب برنامه‌های PhD پرستاری برای فراهم نمودن دانش و مهارت مورد نیاز دانشجوی دکتری برای ایفای نقش آینده به عنوان یک عضو هیات علمی و دانشمند پرستاری به چالشی نگران‌کننده تبدیل شده است [۶،۱۲]. به طوریکه دانش‌آموختگان دکتری پرستاری در ایفای نقش خود در اصلاح نظام سلامت و حل مسایل و مشکلات پرستاری کفایت لازم را ندارند [۱۳]. این در حالی است که این دوره باید به عنوان تجربه‌ای رضایت بخش و غنی منجر به رشد فردی و حرفه‌ای گردد [۱۴].

برخی پژوهشگران، عدم آمادگی فارغ‌التحصیلان دوره دکترا برای ورود به عرصه حرفه‌ای پرستاری را ناشی از عدم تطابق سرفصل‌های دروس این دوره با نیازهای واقعی حرفه پرستاری و رسالت آن می‌دانند [۲،۱۵]. همچنین، کیفیت پایین آموزش در مقطع دکترا نیز از دیگر دلایل مطرح شده در این زمینه است. به همین دلیل، ارتقای کیفیت برنامه‌های دکترای تخصصی پرستاری و تضمین آن، به عنوان عاملی کلیدی در بهبود رشد کیفی پژوهشگران پرستاری مطرح می‌شود [۱۶].

از سویی تضمین کیفیت زمانی موفقیت آمیز است که برنامه‌های آموزش دکترا مورد ارزیابی سیستماتیک و ساختاریافته قرار گرفته و از اطلاعات حاصل جهت تصمیم گیری و بهبود برنامه‌های آینده استفاده گردد [۱۶،۱۷]. در این راستا استفاده از مطالعات تطبیقی و بازنگری برنامه‌های آموزشی به بهبود محتوای و کیفیت برنامه درسی کمک می‌کند، چرا که استفاده از تجربیات کشورهای توسعه‌یافته در حوزه‌های مختلف تحصیلی، با در نظر گرفتن زمینه فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران، حل مشکلات سیستم آموزش عالی و بهبود برنامه‌های درسی را امکان پذیرخواهد کرد [۱۸]. در واقع بررسی چشم‌انداز، اهداف، رسالت، ارزش‌های سازمان‌ها و برنامه‌های درسی، درک درستی از جایگاه فعلی سازمان و آنچه انجام می‌دهد، ایجاد کرده و مبنایی برای بررسی تناسب برنامه‌های درسی با نقش‌های در نظر گرفته شده دانش‌آموختگان فراهم می‌کند [۱۹،۲۰].

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

مطالعه حاضر نیز با هدف مقایسه تطبیقی برنامه آموزشی دوره دکتری پرستاری بلومبرگ کانادا و ایران انجام شد. با توجه به پیشرو بودن آمریکای شمالی در برنامه آموزش پرستاری، برنامه آموزش دکتری پرستاری بلومبرگ کانادا با ایران مورد مقایسه قرار گرفت، امید است نتایج این مطالعه به توسعه برنامه دکتری پرستاری در ایران کمک نماید.

مواد و روش‌ها:

مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی مقایسه‌ای است. مطالعات تطبیقی در آموزش، سیستم‌های آموزشی یا پدیده‌ها را در مکان‌های مختلف بررسی می‌کنند [۲۱]. محققان این مطالعات باید با فرهنگ‌های مقایسه شده آشنا بوده و از هرگونه سوگیری فرهنگی و شخصی خودداری کنند. به عنوان یک روش تحلیلی، این مدل امکان مقایسه سیستم‌های آموزشی و پدیده‌های مختلف را در کشورهای مختلف به طور سیستماتیک فراهم می‌کند [۲۲]. این مطالعه نیز به منظور مقایسه برنامه آموزش دکتری پرستاری بلومبرگ کانادا با ایران و تناسب آن با نقش‌ها و انتظارات دانش‌آموختگان دکتری پرستاری بر اساس الگوی بردی در سال ۲۰۱۸ انجام شد. الگوی جرج زی ال بردی یکی از مهمترین روش‌های استاندارد برای مقایسه تطبیقی برنامه‌های آموزشی است که در آن داده‌ها بر اساس مرور متون جمع آوری می‌شود. از نظر بردی، در مطالعات تطبیقی باید روش‌های آموزشی شناخته شده و شیوه آموزشی مناسب انتخاب شود. این روش شامل چهار مرحله توصیف، تفسیر، هم جواری (کنار هم‌گذاری) و مقایسه است. در مرحله توصیف، شواهد و اطلاعات مربوط به پدیده مورد پژوهش براساس شواهد و اطلاعات، جمع‌آوری شده و یافته‌های کافی برای بررسی و نقادی در مرحله آماده می‌شود. در مرحله تفسیر، اطلاعات توصیف شده در مرحله اول وارسی و تحلیل می‌شوند. در مرحله همجواری، اطلاعات جمع آوری شده در دو مرحله قبل برای ایجاد چارچوبی برای مقایسه، شباهت‌ها و تفاوت‌ها، طبقه‌بندی شده و کنار هم قرار می‌گیرند. در نهایت، در مرحله مقایسه مساله مورد پژوهش با توجه به جزئیات در زمینه شباهت‌ها و تفاوت‌ها و پاسخ‌های داده شده به سوال پژوهش مورد بررسی و مقایسه قرار می‌گیرند [۲۳].

بر اساس این الگو در مرحله اول (توصیف) اهداف، رسالت و چشم‌انداز، ارزش‌ها، دروس ارائه شده در دوره دکتری پرستاری و وظایف دانش‌آموختگان دو دانشگاه، از طریق سایت الکترونیکی دانشکده پرستاری بلومبرگ کانادا و سرفصل دروس مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران جمع‌آوری شد [۲۹-۲۵]. در مرحله دوم (تفسیر) اطلاعات بدست آمده مورد تفسیر قرار گرفت. در مرحله سوم (همجواری) اطلاعات مربوط به هر کدام از عناصر برنامه آموزشی در کنار هم قرارگرفت و با نظم دادن به اطلاعات، شباهت‌ها و تفاوت‌ها تعیین گردید. در مرحله چهارم مطالعه (مقایسه)؛ برای پاسخگویی به آخرین و مهمترین سؤال تحقیق، و چشم‌انداز، رسالت، ارزش‌ها، اهداف و دروس ارائه شده با نقش‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان مورد مقایسه قرار گرفت و راهکارهای مناسب جهت بهبود برنامه درسی دکتری پرستاری در ایران پیشنهاد گردید. ملاحظات اخلاقی در مطالعه حاضر شامل: امانتداری در انتقال مطالب، دقت در جمع آوری داده‌ها و تفسیر نتایج مطالعات قبلی و رعایت حقوق مؤلفین بود.

یافته‌ها:

در این بخش برنامه درسی دکتری پرستاری در ایران و بلومبرگ کانادا از طریق چهار مرحله پیشنهاد شده در مدل بردی ارائه می‌شود. داده های موجود از دو کشور سیستم آموزش فراگیر در مرحله اول (توصیف) به طور جداگانه توصیف شد (جدول ۱). سپس درمرحله دوم (تفسیر) داده ها تفسیر و ارزیابی شدند. مرحله سوم (همپوشانی)، داده‌ها هر کشور برای تعیین شباهت و تفاوت مقایسه شدند. در نهایت در مرحله چهارم (مقایسه) تحلیل مقایسه ای همزمان انجام شد.

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

جدول ۱: مقایسه تاریخچه، چشم انداز، ارزشها، رسالت، اهداف، نقش ها و برنامه درسی در دو دانشگاه مورد مطالعه

دانشگاه	تاریخچه
بلومبرگ	دانشکده پرستاری بلومبرگ در سال ۱۹۲۰ با همت خانم راسل راه اندازی شد. خانم راسل، دپارتمان پرستاری سلامت جامعه را با هدف بهبود آموزش سنتی پرستاران در بیمارستان ایجاد نمود. در سال ۱۹۲۸ دپارتمان به دانشکده بهداشت تبدیل شد و در سال ۱۹۳۳ دانشکده مستقل پرستاری تاسیس گردید. دانشکده بلومبرگ در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ به عنوان مرکز تحقیقاتی شهرت یافت و پژوهشگران و دانشمندان مطرح جهان در حوزه خدمات سلامتی و پژوهش‌های کاربردی جذب نمود. این دانشکده رویه و سیاست خود در پرستاری را ادامه داده و در صدد پرورش نسل بعدی معلمان، پژوهشگران و رهبران آینده از طریق برنامه دکترای فلسفه پرستاری است که از سال ۱۹۹۱ راه‌اندازی شد [۲۶].
ایران	در ایران دوره دکتری بالاترین مقطع تحصیلی رشته پرستاری است. آموزش دوره دکتری پرستاری از سال ۱۳۷۴ در دانشکده پرستاری و مامایی تبریز آغاز شد [۲۵].
	چشم‌انداز
بلومبرگ	چشم انداز دانشگاه بلومبرگ رهبری در آموزش، پژوهش و بالین است [۲۷].
ایران	چشم انداز دوره دکتری پرستاری در ایران مشارکت در تولید و گسترش پژوهش، ارتقاء استانداردهای ملی و بسترسازی برای جذب نیروهای متخصص و جذب دانشجو از کشورهای منطقه است [۲۵].
	ارزش‌ها
بلومبرگ	دانشگاه بلومبرگ ارزش‌هایی همچون آموزش و پژوهش نقادانه، نوآوری و خلاقیت، همکاری بین‌رشته‌ای و عدالت اجتماعی را دنبال می‌کند [۱،۲۷].
ایران	پرستاری با سلامت انسان در ارتباط است و بر اساس نظام ارزش‌های اسلامی حاکم بر جامعه ملزم به رعایت کرامت و حقوق انسان‌ها و عدالت اجتماعی است [۲۵].
	رسالت
بلومبرگ	رسالت دانشکده پرستاری بلومبرگ تعهد به رهبری بین‌المللی در زمینه پژوهش و آموزش است. به طوریکه دانش‌آموختگان بتوانند با حمایت اساتید برجسته و خلاق، در عملکرد حرفه‌ای، پژوهش و آموزش پرستاری بهترین بوده و سلامت را در سطح محلی و جهانی بهبود بخشند [۲۷].
ایران	رسالت دوره دکتری پرستاری ارتقاء علم و مهارت کارگزاران پرستاری و ارتقاء استانداردهای ملی سلامت، تولید علم، فن آوری، افزایش تعامل علمی‌در سطح ملی و بین المللی و برانگیختن روش علمی و روشمندی است [۲۵].
	اهداف
بلومبرگ	برنامه استراتژیک دانشگاه بلومبرگ برای سالهای ۲۰۱۷ ۲۰۲۲- پرورش رهبران آینده است که تعیین‌کننده اولویت‌ها و مسیر آینده دانشگاه می‌باشد [۲۸].
ایران	هدف عمده رشته دکتری پرستاری در ایران تربیت نیروی تخصصی جهت تامین نیروی مورد نیاز در بخش پژوهش، آموزش، فناوری، مدیریت و خدمات و مشارکت در سیاستگذاری در نظام سلامت است [۲۵].
	نقش‌های دانش‌آموختگان
بلومبرگ	فارغ التحصیلان دکتری پرستاری، رهبران پژوهش و آموزش، عملکرد بالینی و مدیریت مراقبت‌های سلامتی بوده و در جایگاه‌هایی قرار خواهند گرفت که بر سیاست و بالین در سطح ملی و بین‌المللی تاثیر بگذارند
ایران	فارغ‌التحصیلان دکتری پرستاری نقش آموزش، پژوهش و مدیریت و مشارکت در سیاستگذاری در نظام سلامت را بر عهده خواهند گرفت [۲۵].
	برنامه درسی
بلومبرگ	دانشگاه بلومبرگ برای دکتری پرستاری سه گرایش تحقیقاتی با برنامه های درسی متفاوت در نظر گرفته است: **پیامدهای سلامت و مراقبت موثر** تمرکز این حوزه پژوهشی بر ارزیابی دقیق روش های پرستاری و مراقبت‌های سلامتی متداول و نوآورانه با استفاده از کارآزمایی‌های کنترل شده تصادفی، بررسی‌های مبتنی بر تئوری و مرور سیستماتیک شواهد است. موضوعات مختلف و وسیعی در حوزه سلامت و بیماری همچون بهداشت مادران و نوزادان، مراقبت‌های سرطانی، ژنتیک، مراقبت‌های حیاتی،

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

جدول ۱: مقایسه تاریخچه، چشم انداز، ارزشها، رسالت، اهداف، نقش ها و برنامه درسی در دو دانشگاه مورد مطالعه

دانشگاه	تاریخچه
بلومبرگ	بیماری‌های قلبی عروقی، درد حاد و مزمن در بزرگسالان، نوزادان و کودکان، و خواب در مراکز رسمی و غیررسمی مراقبت‌های سلامتی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. مرکز تحقیقات کارازمایی بالینی تصادفی جهت طراحی و انجام مطالعات تصادفی توسط دانشجویان و اساتید در این بخش قرار گرفته است. پیش نیاز این دوره "مبانی تحقیقات بالینی" است [۲۹]. **رویکردهای نقادانه سلامت و مراقبت سلامتی** پژوهشگران در این حوزه پژوهشی مسائل مربوط به سلامت و مراقبت‌های سلامتی را با استفاده از نظریه‌های نقادانه و اجتماعی مورد بررسی قرار می‌دهند. کار این گروه ترکیب روش های پژوهشی با تاکید بر پژوهش های کیفی، مشارکتی و نظری می‌باشد. این مسائل در سه رشته پژوهشی مورد بررسی قرار می‌گیرد. یک رشته تفاوت های سلامتی در روابط اجتماعی، جنسیت، نابرابری درآمد، ناتوانی، نژادپرستی را مورد بررسی قرار می‌دهد. رشته دیگر دیگر مبانی تاریخی، اخلاقی و سیاسی مراقبت‌های سلامتی را مورد تحلیل قرار می‌دهد. در نهایت، رشته سوم بر مهاجرت و سلامت جهانی/ بین‌المللی تمرکز دارد. پیش نیاز این گرایش "مضامین دیدگاه‌های نقادانه در سلامت و مراقبت‌های سلامتی" است [۲۹]. **سیستم‌های سلامت پرستاری** در این حوزه برای بررسی سوالات مربوط به برنامه‌ریزی، سازماندهی، مدیریت، تامین مالی و ارائه خدمات پرستاری و درمانی، از روش‌های پژوهشی علوم اجتماعی، علوم پزشکی، آمار زیستی و اقتصاد، استفاده می‌شود. موضوعاتی همچون منابع انسانی سلامت، مهاجرت پرستار، اثربخشی پرستاری، پیامد پرستاری و سلامت، هزینه پرستاری، محیط کار با کیفیت، تیم‌های مراقبت‌های سلامتی، فن‌آوری، ایمنی بیمار و رهبری پرستاری مواردی است که مورد بررسی قرار می‌گیرد. مرکز تحقیقات اثربخشی، بهره برداری و پیامد پرستاری در این حوزه قرار دارد و پیش نیاز این گرایش "روش تحقیق خدمات سلامت پرستاری" است [۲۹]. در دوره دکترا دروس کاربرد علوم در مراقبت‌های سلامتی، سمینارهای مشترک دانشجوهای دکترا / اعضا هیات علمی، مضامین دیدگاه های نقادانه در سلامت و مراقبت‌های سلامتی، روش تحقیق خدمات سلامت پرستاری و اصول تحقیقات بالینی به دانشجویان ارایه می‌شود [۲۹]. در واحد کابرد علوم در مراقبتهای سلامتی، با استفاده از فرآیندها و مدل های نظری تعریف شده در سیطره چتر ترجمان دانش، شواهد در عمل بکار گرفته می‌شود. ترجمان دانش به عنوان تبادل، تلفیق و کاربرد دانش در یک سیستم تعاملی میان محققان و کاربران تعریف می‌شود و از طریق بهبود سلامت، خدمات و محصولات موثر و سیستم مراقبت سلامتی تقویت می‌شود. در درس سمینارهای مشترک دانشجو های دکترا/ اعضا هیات علمی، فرصتی برای دانشجویان جهت تحقیق در دانشکده‌ها و تبدیل شدن به بخشی از جامعه محققان در وزارتخانه ایجاد می‌گردد در درس مضامین دیدگاه های نقادانه در سلامت و مراقبت‌های سلامتی تاکید بر تحقیق و آموزش در زمینه‌های جدید و ایجاد دیدگاه نقادانه در مورد سلامتی و مراقبت‌های سلامتی است روش تحقیق خدمات سلامت پرستاری نیز مبتنی بر سمینار طراحی شده است تا درکی از ماهیت چند رشتهٔ تحقیقات خدمات سلامتی، مهارت انتقاد از مطالعات تحقیقاتی خدمات سلامتی و دانش مرتبط با روش‌ها و رویکردهای تحلیلی مورد استفاده در تحقیقات خدمات سلامتی برای دانشجویان فراهم کند و در نهایت در درس اصول تحقیقات بالینی به طراحی پژوهش بالینی و ارتباط بین مسئله تحقیق، نظریه، سوالات و نتایج آن توجه شده است که دانشجویان را در انتخاب، توسعه و تطبیق شواهد/ نظریه/چارچوب مفهومی‌در مورد موضوع تحقیق هدایت خواهد نمود و دانشجویان می‌آموزند که از طریق لنزهای مختلف، نظرات خود و دیگر محققان (از جمله اعضای هیات علمی) را مورد نقد قرار دهند [۲۹].
ایران	ایران دوره دکتری پرستاری را تنها در یک گرایش دکترای فلسفه پرستاری ارائه می‌کند. در دوره آموزشی، در راستای تحقق ماموریت این دوره دروس آمار، روش‌شناسی و نقد پژوهش‌های کمی و کیفی، فلسفه و نظریه‌پردازی در پرستاری، روش‌شناسی و نقد پژوهش‌های ترکیبی و ابزارسازی، مباحث ویژه در پرستاری، مدیریت رهبری و سیاستگذاری در پرستاری، مدیریت و رهبری در آموزش پرستاری، نظام‌های آموزش پرستاری در ایران و جهان به دانشجویان دوره دکتری پرستاری ارائه می‌شود. دانشجویان بعد از اتمام دوره آموزشی خود که در دو یا سه ترم ارائه می‌شود، واحدهای اختیاری (نان کور) را در ۶ واحد با توجه به پایان نامه یا گرایش خود در مقطع کارشناسی‌ارشد آموزش می‌بینند. علاوه بر این کارگاه‌هایی در زمینه استرس و کنترل آن، اخلاق، فناوری اطلاعات، پرستاری مبتنی بر شواهد، حاکمیت بالینی، نگارش علمی متون و انتقال دانش برای دانشجویان مقطع دکتری پرستاری در نظر گرفته شده است [۲۵].

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

در بلومبـرگ چشـم‌انداز بـه طـور کوتـاه بیـان شـده و گویـا می‌باشـد. رسـالت، ارزش‌هـا و برنامـه اسـتراتژیک دانشـگاه نیز در راسـتای چشـم‌انداز بـوده و بـر نقـش رهبـری دانش‌آموختـگان تاکیـد دارد. البتـه چشـم‌انداز، رسـالت، ارزش‌هـا و برنامـه اسـتراتژیک این دانشـگاه کلی بیان شـده و از کارشـناسی تا دکترا آن را دنبـال می‌کنـد. اهـداف نیـز بـه عنـوان برنامـه اسـتراتژیک مسیـر پیـش رو را بـرای آمـوزش دانشـجویان تعییـن می‌کنـد. برنامه‌هـای درسی کـه در دوره دکتـرا بـرای دانشـجویان در نظـر گرفتـه شـده در سـه حوزه و بـا تاکید بـر آموزش عمـلی پژوهش در بالین به دانشـجویان ارایه می‌شـود که در راسـتای چشـم انداز دانشـگاه یعـنی رهبری در آمـوزش، پژوهش و بالیـن و با توجه به انتظـارات و نقش‌هـایی کـه بـرای دانش آموختـگان در نظر گرفته شـده یعـنی رهبـری در آمـوزش و پژوهـش و بالین می‌باشـد.

در ایـران نیـز چشـم انـداز کوتـاه و گویـا بیـان شـده اسـت. رسـالت، ارزش هـا و برنامه های اسـتراتژیک دانشـگاه هـای ایران در دوره دکترا هم راسـتا با چشـم انداز بوده و در راسـتای توسـعه پژوهـش می‌باشـد، برنامه‌هـای درسی دوره دکتـرا پرسـتاری نیـز دروسی همچـون روش تحقیـق، ابـزار سـازی و آمـار کـه لازمـه انجـام پژوهـش اسـت و بـررسی نظام‌هـای آمـوزشی و مدیریـت و سیاسـت‌گذاری را شـامل می‌شـود کـه متناسـب بـا نقش‌هـای مـورد انتظـار از دانش‌آموختـگان دوره دکتری پرسـتاری در ایران یعـنی پژوهـش، مدیریـت و مشـارکت در سیاسـت‌گذاری اسـت. البتـه برنامـه دکتـری پرسـتاری در سـال ۹۵ مـورد ارزیـابی قرار گرفتـه اسـت و در بازنگـری جدیـد روش‌هـای نویـن تدریـس از برنامـه درسی حـذف شـده اسـت. ایـن امـر هـم راسـتا بـا نقـش مـورد انتظـار از دانش‌آموختـه دوره دکتـری پرسـتاری بـه عنوان یک مـدرس نیسـت.

بـا مقایسـه چشـم‌اندازها در می‌یابیـم ایـران تنهـا بـه توسـعه پژوهـش و جـذب دانشـجو از کشـورهای دیگـر توجـه دارد، درحالیکـه بلومبـرگ علاوه بـر پژوهـش، بـه آمـوزش و بالیـن نیز اهمیـت می‌دهـد. بـا مقایسـه ارزشـهای دو کشـور در میابیـم که عدالـت اجتمـاعی و همـکاری بین‌رشـته ای جزو ارزش مشـترک دو دانشـگاه اسـت. بـا این تفـاوت که دانشـگاه بلومبـرگ علاوه بر عدالـت اجتمـاعی نـوآوری و خلاقیـت را نیـز جـز ارزشـهای خود می‌دانـد، امـا در ایـران باورهای برنامه بر اسـاس نظـام ارزش‌های اسلامی حاکـم بـر جامعـه بیان شـده و بر توسـعه فرهنـگ تقوا و تکامـل انسـانی، رعایـت کرامت و حقوق انسـان‌ها تاکیـد می‌کند.

مقایسـه رسـالت دکتری پرستاری در دو کشـور نشان می‌دهد، هـر دو کشـور رسـالت خـود را ارتقـا دانـش و عملکـرد دانـش آموختـگان پرسـتاری قـرار داده انـد. بـا ایـن تفاوت کـه بلومبرگ بـا بیـان "تعهـد به رهبـری بین المللی" سـرآمد بودن خـود را در رسـالت خویـش بیـان می‌کند.

اهـداف دو دانشـگاه بـا یکدیگـر متفاوت اسـت ایران بـه تامین نیـروی مـورد نیـاز در بخش پژوهش، آمـوزش، فنـاوری، مدیریت و خدمـات و مشـارکت در سیاسـتگذاری در نظام سلامت بسـنده می‌کنـد در حالیکـه برنامـه اسـتراتژیک بلومبـرگ وسیعتـر بـوده و پـرورش رهبـران آینـده را سـرلوحه کار خـود قـرار می‌دهـد. مقایسـه نقش‌هـای دانش‌آموختـگان دو کشـور، بـه تفـاوت نقش‌هـا و انتظـارات اشـاره دارد؛ در ایران نقش آمـوزش یا محقق و مدیریـتی و مشـارکت در سیاسـت‌گذاری بـرای دانش‌آموختگان در نظـر گرفتـه شـده اسـت، امـا در بلومبـرگ نقش‌هـای رهبری در آمـوزش و پژوهـش و جایگاه‌هـای تاثیرگـذار بر سیاسـت برای ایـن افـراد در نظر گرفته شـده اسـت و نقـش رهبری برجسـته‌تر اسـت. مقایسـه برنامه‌هـای درسی ارائـه شـده در دو کشـور نیـز نشـان می‌دهـد برنامه‌هـای درسی بـا یکدیگـر متفـاوت اسـت. تفـاوت اصلـی ایـن اسـت کـه در بلومبرگ دکتـری پرسـتاری در سـه حـوزه پژوهـشی ارایـه می‌شـود و دروس ارایـه شـده در هـر گرایـش نیـز متفاوت اسـت. در حالیکه در ایران دکتری پرسـتاری تنهـا در یک گرایش ارایه می‌شـود. دروس اجبـاری دوره آموزشی دانشـجویان مقطـع دکترای یکسـان بـوده امـا دروس اختیاری بر اسـاس موضـوع پایـان نامه دانشـجو متفـاوت خواهـد بود.

مقایسـه کلی آمـوزش دکتـری پرسـتاری در دو کشـور نشـان می‌دهـد کـه چشـم انداز، رسـالت، ارزش هـا و برنامه‌هـای درسی دو کشـور بـه علـت تفـاوت در نـوع نیازجامعـه و زیر سـاخت‌های موجـود و انتظـارات و جایـگاه هـای شـغلی تعریف شـده متفاوت اسـت. بلومبرگ از شـروع آموزش پرسـتاران در مقاطع کارشناسی تـا تحـصیلات عالی در سـطح دکترا چشـم انـداز، رسـالت، ارزش هـا یکسـانی را در نظـر می‌گیـرد و از ابتـدای آموزش دانشـجویان پرسـتاری یـک هدف را دنبـال می‌کند. در حالیکه در ایران چشـم

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

انداز، رسالت، ارزش‌ها از دوره کارشناسی تا دکترا در ایران یکسان نیست و در هر مقطع هدفی متفاوت بیان می‌شود.

همچنین برنامه درسی بلومبرگ در دوره دکترا در راستای نقش‌های در نظر گرفته شده در قالب واحدهای پژوهشی و پژوهش‌های متناسب با گرایش دانشجویان بوده و سعی بر توانمندسازی و آماده‌سازی دانش‌آموختگان خود در راستای نقش‌های مورد انتظار آنان دارد. در این راستا دانشگاه بلومبرگ امکان انجام پژوهش در زمینههای مختلف را برای دانشجویان فراهم می‌سازد و این برنامه باعث ورود دانشجویان دکترا پرستاری به دنیای واقعی و آشنا شدن با مسائل روز رشته می‌گردد. در حالیکه در ایران برنامه درسی دوره دکترا اگر چه برای آماده نمودن دانشجویان برای نقشهای مورد انتظار از دانش آموختگان در نظر گرفته شده، اما سهم بیشتر واحد ها به صورت تئوری ارائه می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری:

مقایسه برنامه درسی در دو دانشگاه نشان می‌دهد برنامه درسی مربوط به سه گرایش دوره دکتری در دانشگاه بلومبرگ هم راستا با اهداف این دوره یعنی با تمرکز بر آموزش و پژوهش و رهبری ارائه می‌شود. اما در ایران علی رغم اینکه هدف آماده نمودن دانشجویان برای نقش‌های آموزش، پژوهش و مدیریت و مشارکت در سیاست‌گذاری است؛ پژوهش محدود به سه واحد درسی روش تحقیق بوده و محتوی آن شامل معرفی روش‌های پژوهش کمی و کیفی و نقد آن‌ها است و با توجه به مدت زمان کوتاهی که برای این درس در نظر گرفته شده در عمل دستیابی به این هدف آموزشی امکان پذیر نیست. علاوه بر این وجود مراکز تحقیقاتی در بلومبرگ و برگزاری واحد آموزش پژوهش به صورت عملی، باعث افزایش توانمندی دانشجویان در این زمینه می‌گردد، در حالیکه در ایران به تدریس تئوری بسنده می‌شود. بر اساس شواهد نیز برخی از برنامه‌های دکترا قادر به آماده سازی دانشجویان برای انجام تحقیقات پیشرفته نیستند. در حالیکه هدف از برنامه‌های پژوهشی متمرکز بر دکترا، آماده سازی دانشمندان پرستاری برای ایجاد دانش جدید لازم و توسعه حرفه ی پرستاری، بهبود کیفیت مراقبت های بهداشتی، شکل دادن سیاست‌های بهداشتی و تأثیر مثبت بر سلامت همه مردم است که در پرتو انجام مطالعات پژوهشی قابل دستیابی است و این مهم زمانی امکان‌پذیر است که دانش‌آموخته‌ی دکترا توانمندی انجام چنین پژوهش‌هایی را داشته باشد [۱۲].

یکی دیگر از مواردی که در برنامه درسی دکتری پرستاری ایران قابل توجه است، جای خالی دروسی همچون روش‌های نوین تدریس است که قبل از بازنگری در برنامه درسی دکترا وجود داشت، اما در حال حاضر جزو واحدهای ارایه شده به دانشجویان نمی‌باشد. شواهد نیز در تایید این یافته حاکی از آن است که علی رغم اهمیت این مسئله به ویژه برای فراگیرانی که نقش آموزش را به عهده می‌گیرند، برنامه‌های دکترا در تربیت یه معلم خوب ضعیف عمل می‌کنند [۳۰]. در حالیکه تدریس یکی از توانمندی‌های با ارزش در پرستاری است، چرا که از طریق آموزش مهارت و دانش لازم به دانشجویان پرستاری می‌توان کیفیت مراقبت را تحت تاثیر قرار داد. کمبود پرستار و لزوم آموزش نیروی پرستاری ورزیده بر اهمیت این موضوع می‌افزاید [۳۱].

نکته قابل توجه دیگر، برگزاری دروس در بلومبرگ به شکل سمینار است که امکان انجام پژوهش در کنار اعضا هیات علمی در دانشکده‌های پرستاری و وزارت خانه را برای دانشجویان فراهم می‌کند. در ایران نیز یکی از نقش‌هایی که فارغ التحصیلان بر عهده می‌گیرند، رهبری مراکز پرستاری یا آموزش پرستاری است [۳۲]. یکی اهداف برنامه نیز آماده کردن دانشجویان برای نقش مدیریت و مشارکت در سیاست گذاری است، علاوه بر این حرفه پرستاری به پرستاران دکتری جهت تولید دانش جدید پرستاری و تربیت پرستاران آینده در زمینه تحقیق، آموزش، عملکرد بالینی پرستاری و سیاست های بهداشتی متکی است [۳۳]. اما آنچه در برنامه درسی دکتری پرستاری برای آماده سازی دانشجویان برای نقش یاد شده وجود دارد درس سیاست‌گذاری و درس مدیریت است که سهم اندکی از این درس انجام پروژه‌های کلاسی است و بر خلاف بلومبرگ ارتباطی بین دانشجویان و وزارتخانه جهت کسب دانش عملی فراهم نمی‌گردد. از سویی در درس مدیریت آموزشی در ایران محتوای درس مدیریت تا اندازه‌ای با

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

درس مدیریت در کارشناسی هم پوشانی دارد، در حالیکه نقش دانش آموخته دکتری پرستاری متفاوت از کارشناس پرستاری است و برنامه درسی نیز باید در جهت آماده کردن دانشجویان برای این نقش باشد. مطالعات دیگر نیز همسو با این موضوع به آموزش پرستاری با تاکید بر مهارت رهبری برای آماده کردن دانشجویان دکترا برای ایفای نقش خود پس از فارغ التحصیلی اشاره کرده‌اند [۳۳]. چنین به نظر می‌رسد که علی‌رغم افزایش روزافزون برنامه‌های دکترا، توانایی این برنامه در آموزش پژوهش و ارتباط آن با نقش دانش‌آموختگان و پیامدهای برنامه نه تنها در ایران بلکه در خارج از ایران نیز کمتر گزارش شده است [۳۴]. در حالیکه بدون رهبری آکادمیک، پرستار نمی‌توانند از قلمرو تدریس و عمل بالینی فراتر روند و اعتماد به نفس و انعطاف پذیری کمتری دارند [۳۵].

واحدهای اختیاری از سال ۹۶ در برنامه درسی دانشجویان دکتری پرستاری به منظور در افزایش شایستگی بالینی دانشجویان پس از فارغ التحصیلی قرار گرفته است؛ مسئله ای که در مطالعات قبلی انجام شده یکی از نگرانی‌های فارغ التحصیلان دکتری پرستاری و پرستاران بالینی به عنوان شایستگی مورد نیاز برای ایفای نقش های حرفه‌ای بود [۶،۳۲،۳۶]. با این وجود تاثیر برنامه‌های یاد شده بر شایستگی‌های بالینی دانشجویان نه تنها مشخص نیست بلکه ابهاماتی در رسالت برنامه دکتری فلسفه در پرستاری نیز به وجود می‌آورد چرا که هدف از ادامه تحصیل و برنامه دکترا گامی برای توسعه علمی رشته پرستاری است [۳۷]. حال آنکه در ایران برای رفع ضعف در صلاحیت بالینی این واحدهای اختیاری در نظر گرفته شده است. این تغییر در برنامه دکتری پرستاری در ایران با الگوگیری از برنامه دکتری پرستاری بالینی که در کشورهایی مانند امریکا وجود دارد انجام گرفته است. در واقع تقویت صلاحیت بالینی باید در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد مرکز توجه آموزش دهندگان قرار گیرد، چرا که برنامه دکتری پرستاری بالینی نیز در درجه اول شامل تسلط بر تخصص ویژه در پرستاری است که در دوره کارشناسی ارشد حاصل می‌شود [۳۸]. ضمن اینکه در خارج از کشور دکتری بالین پرستاری و دکتری فلسفه پرستاری دو شاخه مجزا است؛ نقش دکتری فلسفه، تولید علم و نقش پرستاران دکتری پرستاری بالینی، ارائه مراقبت با کیفیت است. البته وجود هر دو برای پاسخ به انتظارات جامعه از حرفه پرستاری ضروری است [۳۹].

با توجه به نتایج این مطالعه، پیشنهاد می‌شود جهت بهبود کیفیت دانش آموختگان دکتری پرستاری در ایران، با توجه به نقش و انتظارات از دانش‌آموختگان این مقطع و نیاز جامعه، محتوا و شیوه ارائه دروس مورد بازبینی قرار گیرد. همچنین در ایران جایگاه تعریف شده‌ای برای دکترای بالینی پرستاری وجود ندارد و ترکیب این دو بدین شکل که برخی از دروس دکترای فلسفه پرستاری حذف یا ادغام شده و به جای آن واحدهای آموزش بالینی قرار داده شود، ممکن است رسالت علمی دکتری فلسفه پرستاری را خدشه دار نماید. لذا پیشنهاد می‌گردد برنامه توانمندسازی بالینی پرستاران در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد قرار داده شود و برنامه‌های دکتری فلسفه پرستاری بر نقش‌های مورد انتظار از دانش‌آموختگان آن متمرکز گردد. مسئله دیگر این است که برنامه درسی دکتری پرستاری در ایران که در این مطالعه مورد بررسی و مقایسه قرار گرفت، از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۶ در حال اجرا است و پیامد این برنامه هنوز مشخص نیست. بدیهی است انجام مطالعاتی در زمینه بررسی کیفیت برنامه درسی جدید از دید دانشجویان دکترای و اساتید می‌تواند نقاط ضعف و قدرت این برنامه را مشخص نموده و اطلاعات بیشتری جهت برنامه‌ریزی در اختیار صاحب نظران و برنامهریزان درسی این دوره قرار دهد.

برنامه درسی دکتری پرستاری در ایران که در این مطالعه مورد بررسی و مقایسه قرار گرفت، از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۶ در حال اجرا است و پیامد این برنامه هنوز مشخص نیست، لذا پیشنهاد می گردد پژوهش دیگری به منظور تبیین تجارب دانشجویان دکتری پرستاری که پس از تغییر برنامه درسی به این مقطع ورود پیدا کرده اند، انجام پذیرد.

نتیجه‌گیری:

با توجه به نتایج حاصل از مطالعه، بازنگری برنامه

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

دکتری پرستاری برای ارتقا صلاحیت های حرفه ای فارغ التحصیلان ضروری به نظر می رسد..

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق در پژوهش

این مطالعه با کد اخلاق IR.MUI.NUREMA.REC.1404.006 درکمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اصفهان مورد تایید قرار گرفت.

حامی مالی

این مقاله از طرح تحقیقاتی (۲۴۰۳۳۴۹) استخراج شده و بدون هزینه بوده است و از سوی هیچ ارگان یا سازمانی حمایت مالی دریافت نکرده است..

سهم نویسندگان

ایده پردازی: لیلا مردانیان دهکردی؛ روش کار: لیلا مردانیان دهکردی و رضا نگارنده؛ تحلیل نتایج: لیلا مردانیان دهکردی و رضا نگارنده؛ پیش نویس: لیلا مردانیان دهکردی، لیلا السادات کهنگی و رضا نگارنده؛ پاسخ به داوری: لیلا مردانیان دهکردی و لیلا السادات کهنگی.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از دانشگاه علوم پزشکی تهران و اصفهان بدلیل خریداری مجلات معتبر و در دسترس قرار دادن الکترونیکی آن‌ها از طریق سایت دانشگاه تشکر وقدردانی می شود.

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]
Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

References

1. Sherrod RA, Houser R, Odom-Bartel B, Packa D, Wright V, Dunn L, et al. Creating a successful environment for preparing doctoral-level nurse educators. J Nurs Educ. 2012; 51(9):481-8. DOI: 10.3928/01484834-20120706-01 PMID: 22766073

2. Zamanzadeh V, Jasemi M, Mansoori A, Khodabandeh F, Alsadat Hoseini F. Doctoral nursing students' perspectives towards educational quality of PhD course. IJN. 2014; 27(89): 30-9. [In Persian] DOI: 10.29252/ijn.27.89.30

3. Kim MJ, McKenna HP, Ketefian S. Global quality criteria, standards, and indicators for doctoral programs in nursing; literature review and guideline development. Int J Nurs Stud. 2006; 43(4):477-89. DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2005.07.003 PMID: 16150451

4. Scott Tilley DD. Competency in nursing: a concept analysis. J Contin Educ Nurs. 2008; 39(2):58-64. DOI: 10.3928/00220124-20080201-12 PMID: 18323142

5. Agger CA, Oermann MH, Lynn MR. Hiring and incorporating doctor of nursing practice-prepared nurse faculty into academic nursing programs. J Nurs Educ. 2014; 53(8):439-46. DOI: 10.3928/01484834-20140724-03 PMID: 25050562

6. Haghighi Moghadam Y, Atashzadeh-Shoorideh F, Abbaszadeh A, Feizi A. Challenges of PhD graduated nurses for role acceptance as a clinical educator: A qualitative study. J Caring Sci. 2017; 6(2):153-61. DOI: 10.15171/jcs.2017.015 PMID: 28680869

7. Smeltzer SC, Sharts-Hopko NC, Cantrell MA, Heverly MA, Wise NJ, Jenkinson A, et al. Challenges to research productivity of doctoral program nursing faculty. Nurs Outlook. 2014; 62(4):268-74. DOI: 10.1016/j.outlook.2014.04.007 PMID: 24907894

8. Bullin C. To what extent has doctoral (PhD) education supported academic nurse educators in their teaching roles: an integrative review. BMC Nurs. 2018; 17:6. DOI: 10.1186/s12912-018-0273-3 PMID: 29483844

9. Burton CR, Duxbury J, French B, Monks R, Carter B. Re-visioning the doctoral research degree in nursing in the United Kingdom. Nurse Educ Today. 2009; 29(4):423-31. DOI: 10.1016/j.nedt.2008.10.002 PMID: 19036480

10. Henderson A, Fox R, Malko-Nyhan K. An evaluation of preceptors' perceptions of educational preparation and organizational support for their role. J Contin Educ Nurs. 2006; 37(3):130-6. DOI: 10.3928/00220124-20060301-04 PMID: 18814394

11. Booth TL, Emerson CJ, Hackney MG, Souter S. Preparation of academic nurse educators. Nurse Educ Pract. 2016; 19:54-7. DOI: 10.1016/j.nepr.2016.04.006 PMID: 27428693

12. Henly SJ, McCarthy DO, Wyman JF, Stone PW, Redeker NS, McCarthy AM, et al. Integrating emerging areas of nursing science into PhD programs. Nurs Outlook. 2015; 63(4):408-16. DOI: 10.1016/j.outlook.2015.04.010 PMID: 26187080

13. McKenna H, Keeney S, Kim MJ, Park CG. Quality of doctoral nursing education in the United Kingdom: Exploring the views of doctoral students and staff based on a cross-sectional questionnaire survey. J Adv Nurs. 2014; 70(7):1639-52. DOI: 10.1111/jan.12326 PMID: 24308405

14. Cleary M, Hunt GE, Jackson D. Demystifying PhDs: A review of doctorate programs designed to fulfil the needs of the next generation of nursing professionals. Contemp Nurse. 2011; 39(2):273-80. DOI: 10.5172/conu.2011.273 PMID: 22551438.

15. Tazakori Z, Mazaheri E, Namnabat M, Torabizadeh K, Fathi S, Ebrahimi Balil F. Evaluation of doctoral nursing program (application of CIPP model). JHC. 2010; 12(2):44-51. [In Persian] Link

16. Kjellgren KI, Welin C, Danielson E. Evaluation of doctoral nursing programs - a review and a strategy for follow up. Nurse Educ Today. 2005; 25(4):316-25. DOI: 10.1016/j.nedt.2005.02.002 PMID: 15896417

17. Dolmans DH, Wolfhagen HA, Scherpbier AJ. From quality assurance to total quality management: How can quality assurance result in continuous improvement in health professions education? Educ Health (Abingdon). 2003; 16(2):210-7. DOI: 10.1080/1357628031000116899 PMID: 14741906

18. Vahedian-Azimi A, Ebadi A, Saadat S, Negarandeh R, Ahmadi F. Professors' view on the appro-

[DOI: 10.483/12/DSME.11.4.148.2]

Downloaded from dsme.hums.ac.ir at 6:29 +0330 on Sunday November 8th 2026

priate postgraduate degree in nursing education: A comparative study in two different sociocultural societies and literature review. IJMR. 2014; 1(1):13-23. Link

19. Porat N, Picker-Rotem O, Shneider A, Weingart-Eimerl E, Vaknin O, Toren O, et al. Creating a vision for nursing practice in a tertiary medical organization in Israel. J Nurses Staff Dev. 2011; 27(1):18-24. DOI: 10.1097/NND.0b013e3182061ccc PMID: 21263276

20. Kukkurainen ML, Suominen T, Rankinen S, Härkönen E, Kuokkanen L. Organizational vision: Experience at the unit level. J Nurs Manag. 2012; 20(7):868-76. DOI: 10.1111/j.1365-2834.2011.01290.x PMID: 23050620

21. Musa N, Agbaire JJ. Methodological issues in comparative education studies: An exploration of the approaches of Kendell and Holmes. JER. 2013; 6(3):349-56. Link

22. Kahya O, Hosgörür V. Comparing inclusive education in Turkey and Argentina. IOJET. 2018; 5(1):82-92. Link

23. Zhu R. A comparative study of the college entrance examinations (CEEs): SAT and ACT in the United States and Gaokao in the people's republic of China [Dissertation]. University of Akron; 2014. Link

24. The program of doctoral in Bloomberg Available from: Link

25. The Curriculum of PhD in Nursing. Available from: Link

26. History of the Bloomberg faculty. Available from: Link

27. Vision, mission, and values of Blomberg. Available from: Link

28. Strategic academic plan of Bloomberg. Available from: Link

29. Content of doctoral program in Bloomberg available from: Link

30. Jafari Asl M, Chehrzed MM, Shafipour SZ, Ghanbari A. Quality of educational services from viewpoints of nursing and midwifery students of Guilan University based on Servqual model. Res Med Edu. 2014; 6(1):50-8. [In Persian] DOI: 10.18869/acadpub.rme.6.1.50

31. Penn BK, Wilson LD, Rosseter R. Transitioning from nursing practice to a teaching role. OJIN. 2008; 13(3):Manuscript 3. DOI: 10.3912/OJIN.Vol13No03Man03

32. Cheraghi MA, Jasper M, Vaismoradi M. Clinical nurses' perceptions and expectations of the role of doctor ally-prepared nurses: A qualitative study in Iran. Nurse Educ Pract. 2014; 14(1):18-23. DOI: 10.1016/j.nepr.2013.06.007 PMID: 23845412

33. Brar K, Boschma G, McCuaig F. The development of nurse practitioner preparation beyond the master's level: what is the debate about? Int J Nurs Educ Scholarsh. 2010; 7: Article9. DOI: 10.2202/1548-923X.1928 PMID: 20361861

34. Minnick AF, Norman LD, Donaghey B, Fisher LW, McKirgan IM. Defining and describing capacity issues in US doctoral nursing research programs. Nurs Outlook. 2010; 58(1):36-43. DOI: 10.1016/j.outlook.2009.10.001 PMID: 20113753

35. Hemmings B. Sources of research confidence for early career academics: A qualitative study. HERD. 2012; 31(2):171-84. DOI: 10.1080/07294360.2011.559198

36. Abbaszade A, Borhani F, Sabzevari S. Nursing teacher's perception of the challenges of clinical education and solutions: A Qualitative Study. J Qual Res Health Sci. 2013; 2(2):134-45. [In Persian] Link

37. Kim MJ, Lee H, Kim HK, Ahn YH, Kim E, Yun SN, Lee KJ. Quality of faculty, students, curriculum and resources for nursing doctoral education in Korea: a focus group study. Int J Nurs Stud. 2010; 47(3):295-306. DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2009.07.005 PMID: 19683715

38. Dreher HM, Smith Glasgow ME. Global perspectives on the professional doctorate. Int J Nurs Stud. 2011; 48(4):403-8. DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2010.09.003 PMID: 20950806

39. Shannon Idzik, Margaret Hammersla, Robert Rosseter. Advancing scholarship through translational research: The role of PhD and DNP prepared nurses. Online J Issues Nurs. 2018, 23(2):1-8. DOI: 10.3912/OJIN.Vol23No02Man02